

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. V [i.e. IV]. Secunda opinio refellitur, & aliqua novæ legis Sacramenta,
per se primam gratiam, etiam in adultis causare, breviter ostenditur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

Dices, D. Thomas 3. parte quæst. 79. art. 3. de Eucharistia loquens ait, quod virtus huius sacramenti potest considerari dupliciter: uno modo secundum se, & sic hoc sacramentum habet ad virtutem remittendum quaecumque peccata, ex passione Christi, quæ est fons & causa remissionis peccatorum. Sed peccata non remittuntur nisi per infusionem primæ gratiæ: Ergo Eucharistia ex se & per se habet conferre primam gratiam.

Respondeo hunc locum D. Thomæ cui potissimum confidit Adversarius, non adversari nostræ sententiæ, sed potius eam confirmare, & explicare: nihil enim aliud intendit S. Doctor, quam quod si virtus Eucharistiæ consideretur absolute & in abstracto, prout ambit tam ea quæ per se, quam illa quæ per accidens ipsi communicantur passioni Christi, est efficax ad remittenda quaecumque peccata; si verò consideretur per comparisonem ad recipiendum sacramentum, hæc virtus contrahitur ad duas species, quarum alia per se respicit augmentum gratiæ producendum, alia verò per accidens ad causandam primam gratiam ordinatur; quando per accidens recipitur à subiecto non existente in gratia, non habente tamen impedimentum ad gratiam, & invincibiliter ignorante esse in statu peccati. Unde particula, *secundum se*, quæ utitur S. Thomas loco citato, non idem sonat ac per se, sed idem valet ac absolute, & in abstracto.

§. V.

Secunda opinio refellitur, & aliqua novæ legis sacramenta, per se primam gratiam, etiam in adultis causare, breviter ostenditur.

Dico secundò: causare primam gratiam etiam in adulto, per se convenit sacramentis mortuorum, Baptismo scilicet & Pœnitentiæ.

Probatum primo conclusio ratione fundamentali: Illud per se convenit sacramentis mortuorum ad quod per se instituta sunt: sed sacramenta mortuorum sunt per se instituta ad causandam primam gratiam: Ergo per se illis convenit causare primam gratiam. Major patet ex supra dictis, Minor probatur. Sacramenta mortuorum per se instituta sunt ad delendum peccatum mortale, originale, vel actuale: Atqui illa peccata non delentur per secundam gratiam, sed per primam; sicut enim secunda gratia necessario præsupponit primam, quia nihil aliud est, quam ipsius augmentum, ita præsupponit peccatum mortale deletum, utpote impossibile cum prima gratia: Ergo sacramenta mortuorum ad causandam primam gratiam per se instituta sunt.

Confirmatur: Si Baptismus & Pœnitentia non causarent per se primam gratiam, nulla esset ratio ob quam ad differentiam aliorum appellantur sacramenta mortuorum, quandoquidem æque ac illa, vitam spirituales animæ, sive primam gratiam, præsupponerent.

Probatum secundo conclusio ab absurdo & inconvenienti quod sequitur ex adversa sententia, simul præcipuum eius fundamentum convellitur. Si remissio peccati originalis & actualis in adultis non fieret nisi per contritionem ut includentem votum Baptismi vel pœnitentiæ, & ad

validitatem horum sacramentorum non sufficeret attritio, sed requireretur dolor seu detestatio peccatorum ex Dei dilectione procedens, ac proinde quis sit vera contritio, institutio sacramentorum novæ legis non contulisset hominibus faciliorem viam ad justificationem obtinendam per sacramenta, quam sine sacramentis: Sed hoc dici nequit: Ergo nec illud. Minor constat, quia finis institutionis sacramentorum novæ legis est ut homines facilius justificentur, & majorem gratiam consequantur, juxta illud Christi Joan. 10. *Ego veni ut vitam habeant, & abundantius habeant*.

Sequela etiam Majoris evidens est, si enim antequam aliquis accedat ad sacramentum Pœnitentiæ v. g. necessario debeat habere contritionem, cum nullus illam habeat, nisi simul habeat gratiam, & sit justificatus, non erit facilius justificari per sacramentum pœnitentiæ, quam extra illud. Unde ad vitam dum hoc inconveniens, necessario dicendum est, ad utilem huius sacramenti susceptionem, sufficere imperfectam aliquam peccatorem detestationem, quæ dicitur attritio; & ideo sacramentum pœnitentiæ dici facere de attrito contritum, quia revera efficit subiectum à quo recipitur de habente solum attritionem, habens saltem habitualiter contritionem, eò quod ad gratiam in tali sacramento collatam, cum aliis virtutibus infusis, sequatur etiam pœnitentia, quæ est habitualis contritio: vel quia ipsum sacramentum est æquivalenter sive virtualiter contritio, eò quod loco ipsius substituitur, & suppleat eius defectum. De quo fufius in Tractatu de Pœnitentia.

Ex his solum manet præcipuum fundamentum Nominalium, falsum enim supponunt, nempe adultos non esse capaces recipiendi sacramenta etiam mortuorum, nisi habeant contritionem, alias nulla esset differentia inter sacramenta mortuorum & viventium, & falsum esset quod communiter docent Theologi, nimirum sacramenta mortuorum facere hominem de attrito contritum.

Nec obstat illud Gregorij magni homil. 26. super Evang. *Non debemus nos per pastoralem auctoritatem solvere, nisi quos Authorem nostrum per suscitantem gratiam cognoscimus vivificare*. Sensus enim illorum verborum iste est, non debemus nos sacerdotes absolvere sacramentaliter, nisi eos qui per gratiam Dei excitantem & suscitantem concipiunt motum doloris de peccatis, & incipiunt per gratiam vivificari, scilicet dispositivè. Ex quibus nihil contra nos.

Ex dictis etiam confutatum manet quod asserit Serra hic art. 1. dubio 3. conclus. 2. nimirum causare augmentum gratiæ, per se convenire omnibus sacramentis, etiam illis quæ sacramenta mortuorum dicuntur. Nam, ut supra dicebamus, sacramenta illam gratiam causant per se & directè, quam causant ex institutione propria & peculiari unicuique: Sed ex institutione peculiari Baptismi, & Pœnitentiæ, non est sacramenta illa causare augmentum gratiæ, quia Baptismus est regeneratio, & dat per se primum esse in ordine supernaturali; Pœnitentia verò est secunda post naufragium tabula, & directè solum habet liberare à morte peccati: Ergo hæc sacramenta per se & directè non causant augmentum gratiæ, sed per accidens tantum, & indirectè, quando nimirum eam in subiecto jam per actus contritionis vel charitatis productam inveniunt.

180. Addo quod, Cum secunda gratia, sive augmentum gratia, causari nequeat, nisi præsupposita prima gratia, ut sacramenta mortuorum causarent per se secundam gratiam, oporteret quod supponerent per se primam gratiam: Sed non supponunt per se primam gratiam: alias enim, cum per se etiam causent primam gratiam, & eam per se causare nequeant, nisi supponendo per se eius carentiam, simul supponerent per se, & non supponerent per se primam gratiam: Ergo &c.

§. V

Tertia difficultas expeditur, & ostenditur sacramenta vivorum, per accidens aliquando conferre primam gratiam.

Dico tertio: Sacramenta vivorum per accidens interdum causant primam gratiam.

181. Probatur primò ex D. Thoma, qui variis in locis manifeste conclusionem istam docet: nam in *infra* quaest. 72. art. 7. ad 3. de sacramento Confirmationis sic loquitur: *Si aliquis adultus in peccato existens, cuius conscientiam non habet, vel si etiam non perfecte contritus accedat, dummodo non scilicet accedat, per gratiam collatam in hoc sacramento, consequetur remissionem peccatorum.* Et quaest. 79. arti. 3. de Eucharistia ait: *Potest hoc sacramentum operari remissionem peccatorum dupliciter: uno modo non perceptum actu, sed voto, sicut cum quis primo iustificatur à peccato: alio modo etiam perceptum ab eo qui est in peccato mortali, cuius conscientiam & affectum non habet, forte enim primo non fuit sufficienter contritus, sed devotè & reverenter accedens, consequetur per hoc sacramentum gratiam charitatis, quia contritionem perficit, & remissionem peccati.* Item in 4. dist. 23. qu. 1. arti. 2. loquendo de Extrema Unctione. *Quia* (inquit) *hoc robur gratia facit, quæ secum non compatitur peccatum, ideo ex consequenti si invenit peccatum aliquod vel mortale, vel veniale, quo ad culpam tollit ipsum, dummodo non ponantur obex ex parte recipientis (sicut etiam de Eucharistia & Confirmatione supra dictum est) & ideo Iacobus de remissione peccati conditionaliter loquitur dicens, si in peccatis sit, dimittuntur ei, quo ad culpam, non enim semper delet peccatum, qui non semper invenit sed semper remittit, quoad debilitatem prædictam, quam quidam reliquias peccati dicunt.* Quo nihil clarius & expressius in favorem nostræ conclusionis dici potest.

182. Respondet Delugo, sensum D. Thomæ locis citatis non esse quod per illa sacramenta immediate remittatur peccatum in casibus illis, sed solum mediante auxilio ad eliciendum contritionem necessario, quod sumptio illorum impetrabit peccatori, bona fide ad ea accedenti.

Sed contra primò: D. Thomas locis citatis nullam omnino facit mentionem auxilij ad actum contritionis impetrandi: Ergo gratis omnino ita D. Thomam interpretatur Delugo.

Secundo: ille fatetur loco supra citato, Extremam Unctionem in aliquo casu, juxta doctrinam D. Thomæ, causare immediate primam gratiam: Sed D. Thomas eodem modo loquitur locis citatis de Confirmatione, & Eucharistia, ac de Extrema Unctione: Ergo sentit, tria illa sacramenta per accidens interdum remittere peccatum, & conferre primam gratiam immediate, & non solum mediante auxilio, ad eliciendam contritionem necessario. Idemque, de aliis sacramentis

A vivorum, Ordine scilicet & Matrimonio, accedendum est.

Probatur secundò conclusio: Si quis confitetur la attritione supernaturali de peccatis confessus, sed ex malitia sacerdotis non absolutus, propter tamen existimans se esse absolutum, atque adeò contritum, accedat consequenter ad illud quod sacramentum vivorum, puta ad Eucharistiam, tunc non ponit obicem primæ gratiæ: Ergo illam saltem per accidens virtute sacramenti recipit. Probatur consequentia, quia cum Christus instituerit omnia sacramenta, ut sint organa per quæ illius merita nobis applicentur, & gratia conferatur, verisimile est, ea ita instituisse, ut aliquem gradum gratiæ conferant omnibus non ponentibus obicem ejus receptioni aliunde verò primus gradus gratiæ non est excellentior secundo. Ergo si homo nullum in dicto casu habeat obicem primæ gratiæ, verisimile est, quod illam recipiet infallibiliter, virtute sacramenti Eucharistiæ ad quod accedit.

Dices cum Delugo: licet in sacramento Baptismi, vel Penitentia, peccatum actuale mortale, solà attritione supernaturali detestatum, atque adeò non remissum, non sit obex effectui illorum sacramentorum, quia nimirum illa sacramenta de se auferunt peccatum, tamen propter rationem oppositam quia sacramentum Eucharistiæ causat nutritionem spirituales, cui statim peccati opponitur, in casu argumenti, peccatum lethale cum quo homo accedit ad Eucharistiam, est sufficiens obex ad gratiam virtute talis sacramenti recipiendam.

Sed contra: Obstat quidem in casu nostro, effectui proprio sacramenti Eucharistiæ, peccatum de quo solum habetur attritio, si prius puritate naturæ, quam conferretur augmentum gratiæ per accidens in dicto casu non remittitur: sed cum in tali casu prius natura quam conferatur augmentum gratiæ per Eucharistiam, peccatum illud quod homo invincibiliter ignorat per accidens ex vi talis sacramenti remittitur & fiat ex attrito, habitualiter contritus, nulli omnino est hæc Adversarii responsio.

Probatur tertio conclusio: Sacramenta mortuorum interdum per accidens causant secundam gratiam, ut concedunt Adversarii, etiam instituta sint ad conferendum per se primam gratiam: Ergo reciprocè sacramenta vivorum, sicut per se ordinata ad collationem secundæ gratiæ, tamen ex accidenti interdum simul conferunt primam gratiam.

Negat paritatem Delugo, quia (inquit) multo major requiritur virtus ad causandam primam gratiam, & tollendum peccatum, quam ad causandum augmentum gratiæ in homine iusto, idque probat ex eo quod homo iustus possit sibi mereri de condigno augmentum gratiæ, non tamen primam gratiam post lapsum recipientem.

Sed contra: Primus gradus gratiæ non est excellentior secundo. Deinde, quod iustus non possit sibi mereri de condigno primam gratiam acquirendam post lapsum, bene tamen augmentum gratiæ non ex eo provenit quod unum, per se loquendo, difficilius sit alio, sed præcisè quia principium meriti, quale est gratia, non potest cadere sub merito.

Denique suaderi potest conclusio: Serpens dicit quod ægrotus proximis morti nequeat aliud sacramentum suscipere, nisi Extremam Unctionem.